

Figur. TKØs produktjul

ÅRSRAPPORT TKØ 2013

1. Oppsummering

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst - TKØ er et IS (Interfylkeskommunalt samarbeid) etter kommunelovens § 27 etablert i henhold til vedtak i fylkestingene/bystyret i Oslo. Det interfylkeskommunale samarbeidet ble etablert 8. november 2011.

10 personer i noe over fem hele stillinger var tilknyttet TKØ i 2013. Ny leder ble ansatt i januar 2013, mens tidligere konstituert leder gikk over i deltidsstilling samtidig. De fleste medarbeiderne er ansatt i Østfold fylkeskommune, mens medarbeidere i TOO- prosjektet er ansatt i Oslo kommune og Hedmark fylkeskommune. Aktiviteten i TOO-prosjektet ble utvidet i slutten av 2013 ved at det ble opprettet TOO-team i alle fylkeskommunene.

Forskning og utviklingsarbeid (FOU) har vært TKØs hovedsatsning i 2013. Høsten 2013 ble ny forskningsleder ansatt i 100 % stilling i tillegg til to forskere som arbeider til sammen i 40 % stilling. Det er gjennomført flere kurs og TKØ har støttet og bidrar til FOU-prosjekter både i fylkeskommunal og privat tannhelsetjeneste.

TKØ etablerte i 2011 eget nettsted (www.tkost.no). Nettsatsningen har fortsatt i 2013 med tilpasning til mobile plattformer og etablering av TKØ på Facebook og Twitter.

TKØ har vært finansiert via statlige tilskuddsmidler og tilskudd fra deltakerfylkene i 2013.

2. Organisering

TKØ er etablert som Interfylkeskommunalt/kommunalt samarbeid etter kommunelovens § 27. De styrende organer for TKØ er representantskap og styre. Fylkestingene/bystyret i Oslo oppnevner sitt medlem til representantskapet. Representantskapet har oppnevnt et styre som består av et medlem fra hver fylkeskommune og en representant fra Det odontologiske fakultet Universitetet i Oslo.

Representantskapet har i 2013 bestått av:

- Akershus fylkeskommune, Hilde Kløvfjell, assisterende fylkesdirektør
- Østfold fylkeskommune, Inger-Christin Torp, leder av opplærings-, kultur og helsekomiteen.
- Hedmark fylkeskommune, Aasa Gestvang, fylkesråd
- Oppland fylkeskommune, Ola Selvaag, juridisk rådgiver
- Oslo kommune, Bjørg Månnum Andersson, kommunaldirektør

Inger Lise Torp har vært leder av representantskapet. Det har vært avholdt to møter i representantskapet i 2013.

Styret har i 2013 bestått av:

- Østfold fylkeskommune, Hanne Lundemo, seksjonsleder inntil september og deretter Per David Clee Sjøhoel, direktør for tannhelsetjenesten
- Akershus fylkeskommune, Kirsten Ahlsen, direktør for tannhelsetjenesten
- Hedmark fylkeskommune, Clas Nesheim, fylkestannlege.
- Oppland fylkeskommune, Bjørn Ellingsæter, fylkestannlege
- Oslo kommune, Lene Helweg-Larsen, avdelingsdirektør/fylkestannlege i Oslo
- Universitetet i Oslo Det odontologiske fakultet, Pål Barkvoll, dekan

Styret har hatt 4 møter i 2013.

Den nåværende organisasjonsmodellen har vist seg å ha noen utfordringer. Dette har blitt avdekket i forbindelse med at vi har etablert klinisk virksomhet i TOO prosjektet. Klinisk virksomhet må knyttes til et ansettelsesforhold pga datatilgang og pasientsikkerhet. Drift av en organisasjon med ansatte i forskjellige juridiske enheter er utfordrende. Styret og representantskap vedtok derfor i 2012 at det i løpet av 2013 skulle utredes en alternativ organisasjonsform som forutsatte TKØ som egen juridisk enhet. Kommuneadvokaten i Oslo har i 2013 gjort en juridisk vurdering av alternative organisasjonsformer for TKØ. Den foreløpige konklusjonen og vedtak i representantskapet er at TKØ forblir et IS som inntil kompetansesenteret har blitt større med klinisk virksomhet. Det lages konkrete samarbeidsavtaler med alle fylkeskommuner/Oslo kommune for å kompensere for de utfordringene som ligger i å være flere organisasjonsenheter. I nåværende form og størrelse vil det å ha en fylkeskommune/kommune i «ryggen» gi nødvendig trygghet både for TKØ som organisasjon og for de ansatte i TKØ. Representantskapet vil vurdere styringsmodellen på nytt på et senere tidspunkt.

3. Ansatte og ansettelsesforhold

Organiseringen som et IS innebærer at ingen kan være ansatt i TKØ. Personellet som er tilknyttet TKØ er ansatt hos en av deltakerne i samarbeidet. Personellet i TKØ er enten ansatt i Oslo kommune (ansatte ved TOO-prosjektet) og i Østfold fylkeskommune. Det er i 2013 opprettet TOO-team i alle fylkeskommuner. Disse beholder ansettelsesforhold i egen fylkeskommunen/Oslo kommune.

Følgende personer har vært tilknyttet TKØ og finansiert gjennom samarbeidet i 2013:

Stillingsbetegnelse	Ansatt i	Stillingsstørrelse
Direktør	Østfold fylkeskommune	100 %
Forskningsleder	Østfold fylkeskommune	100 %, startet 1/9
Forsker	Østfold fylkeskommune	20 %
Forsker	Østfold fylkeskommune	20 %
Rådgiver	Østfold fylkeskommune	Ca 40 %

E-læringskoordinator	Østfold fylkeskommune	50 % -60 %, sluttet 1/10, ny ansatt fra 1. jan 2014.
Biostatistiker	Østfold fylkeskommune	Timelønn – avtale om 30 timer
TOO-prosjektet i TKØ		
Tannlege TOO	Oslo kommune	40 %
Tannhelsesekretær TOO	Oslo kommune	40 %
Psykolog TOO	Oslo kommune	80 %
TOO-prosjektet i fylkeskommunene		
Tannlege og tannhelsesekretær	Hedmark fylkeskommune	20 % + 20 % i hele 2013
Tannlege og tannhelsesekretær	Oppland fylkeskommune	20 % + 20 % fra 1. oktober
Tannlege og tannhelsesekretær	Akershus fylkeskommune	20 % + 20 % fra 1. oktober
Tannlege og tannhelsesekretær	Østfold fylkeskommune	20 % + 20 % fra 1. oktober
Tannlege og tannhelsesekretær	Oslo kommune	20 % + 20 % fra 1. oktober

4. Lokalisering

TKØ er foreløpig ikke lokalisert i egne lokaler. TKØ var i møte med HOD i desember 2012 og august 2013 og har fått klare signaler om at TKØ bør etableres i egne lokaler for klinisk aktivitet i løpet av 2014.

Det ble i 2013 opprettet en arbeidsgruppe som arbeider med lokalisering. Gruppens mandat er å gjennomgå og kvalitetssikre TKØs behov ved en utvidelse til klinisk virksomhet basert på føringer fra styret, representantskap og HOD.

Det er utarbeidet en kravspesifikasjon og en kostnadsplan for utvidelse ligger til grunn for fylkeskommunene/Oslo kommunes implementering av en utvidelse av TKØ i sine budsjetter for 2014 og økonomiplan/langtidsplan 2014-2017, foreløpig med unntak av Akershus fylkeskommune som behandler saken i 2014.

Kravspesifikasjon danner grunnlaget for innhenting av tilbud for mulige lokaler. Denne fasen i prosjektet gjennomføres i begynnelsen av 2014.

TKØs administrasjon og forskningsenhet holder til i foreløpige lokaler i Storgaten 51. TKØ disponerer også kontorplass i Østfold fylkeskommune, noen dager i måneden. Etter første halvår i 2013 flyttet TKØ, sammen med Tannhelsetjenesten i Oslo fra Hammersborg Torg 3.

TKØ leier kontorlokaler av Helseetaten i Oslo kommune. For kontorlokaler på Hammersborg Torg/Storgaten og i Østfold fylkeskommune, Sarpsborg, betales en årlig leie.

TKØ har også inngått avtale med Oslo kommune, Helseetaten- avd. tannhelsetjenesten, om leie av lokaler ved Lillo tannklinikk til utredning og behandling av pasienter i TOO-prosjektet. Avtalen er videreført i 2014.

TOO-prosjektet lokalt i fylkeskommunene/Oslo kommune benytter egne tannklinikker til behandling av TOO-pasienter.

5. Forskning

Forskning har fortsatt vært hovedsatsningsområdet for TKØ i 2013. Flere nye prosjekt er blitt etablert, støttet og allerede etablerte prosjekt har blitt fulgt opp. Forskningsaktiviteten har hatt hovedvekt på å initiere og støtte FOU prosjekter i vår region. Dette innebærer regelmessige møter med prosjektdeltakere.

På TKØs nettsted er det en egen fane om FOU. Fra 1. september 2013 er en ny forskningsleder (Henrik Jansson) tilsatt i full stilling, dessuten er to forskere (prof. Nina J Wang og prof. Tirill Willumsen) ansatte i 20 % stilling hver. Alle har bidratt til veiledning og drift av eksisterende prosjekter, strategisk arbeid og til fagstoff på TKØs nettsider.

Nettverksarbeid

Høsten 2013 initierte TKØ et nasjonalt nettverk for forskning ved de odontologiske kompetansesentrene i Norge. Dette resulterte i et første møte i sluttet av november. Fokus var rettet mot forskningsfinansiering med deltakelse fra Norges Forskningsråd. På møtet ble det klarlagt at det i nåværende periode ikke fantes noen midler for nye prosjekt, men at det kan søkes midler for å fremme etablering av nettverk.

Høsten 2013 har TKØ også hatt møte med NIOM med målsetting om å etablere en intensjonsavtale/samarbeidsavtale om klinisk forskning, samt å gi gjensidig orientering om virksomheten i TKØ og i NIOM. Samarbeidsavtalen ferdigstilles og signeres i 2014.

TKØ deltar i et nasjonalt nettverk mellom odontologiske og allmennt medisinske forskningsmiljøer. Det har vært to møter i nettverket i 2013. Målet med nettverket er å etablere en infrastruktur som kan brukes når kliniske studier skal gjennomføres, og når det finns problemstillinger med kobling mellom medisin og odontologi. Helsedirektoratet har finansiert utredningen av forskningsnettverket som har resultert i rapporten «Forskningsnettverk i allmennt medisin og tannhelsetjenesten».

Kurs i forskningsmetode

TKØ arrangerte i samarbeid med Kunnskapssenteret introduksjonskurs til klinisk forskning i februar 2013. Det var 18 deltakere fra tannhelsetjenesten på kurset.

Forskning i TOO-prosjektet

TKØ har hatt ansvaret for de nasjonale samlingene innen TOO-prosjektene der forskning, fagutvikling og metodeutvikling har vært tema. Det har i 2013 vært arrangert to nasjonale TOO-samlinger. Det planlegges et nasjonalt forskningsprosjekt, felles behandlingsmetode og opplæring for TOO-team. Arbeidet videreføres i 2014.

Endoprosjektet

Studien «Endodontisk sykdom hos pasienter som oppsøker allmentannleger i Norge» som TKØ har initiert og gjennomført i samarbeid med Norsk forening for endodonti, ble publisert i NTFs Tidende nr. 7 2013.

Østfoldprosjektet

I Østfold er det gjennomført en studie for å måle effekten av samarbeidsavtalene mellom fylkeskommunen og kommuner med når det gjelder forebygging og tannbehandling for eldre på sykehjem. I 2012 ble det publisert en artikkel i tidsskriftet «Gerodontology» fra prosjektet; «Are the barriers to good oral hygiene in nursing homes within the nurses or the patients?». I 2013 ble en nye samarbeidsavtaler mellom fylkeskommunen og kommunene inngått, vedrørende forebyggende arbeid og tannbehandling til pasienter i sykehjem. Det har vært gjennomført ny datainnsamling i 2013 som oppfølging av tidligere prosjekt. Tilsvarende vil gjennomføres i 2016.

Prosjekt om forebyggende tiltak i tannhelsetjenesten

I 2013 har det vært gjennomført en spørreskjemaundersøkelse som skal kartlegge hvilke forebyggende råd og tilbud barn og unge får i tannhelsetjenesten i vår region, og hvilke råd som blir gitt av helsesøstre. Undersøkelsen er gjennomført blant tannleger, tannpleiere, tannhelsesekretærer og helsesøstre i regionen ved hjelp av et quest-back spørreskjema. Datamaterialet benyttes av en stipendiat ved den Odontologiske fakultet, Universitetet i Oslo. Prosjektet er et samarbeid mellom TKØ og Det odontologiske fakultet.

Prosjekter i Hedmark

I Hedmark fylkeskommune har TKØ bidratt i et pilotprosjekt som har kartlagt tannhelseproblemer hos pasienter med hjemmebaserte omsorgstjenester i Elverum. Det er utarbeidet et manuskript til en artikkel i et nasjonalt fagtidsskrift: Arnhild Sunde Seim, Ellen Kveen, Henrik N. Jakobsen, Roy Heine Olsen, Tiril Willumsen "Tannhelse og pasienter med hjemmetjenester- en pilotstudie i Hedmark".

TKØ har også i samarbeid med Hedmark fylkeskommune v/ Ola Johan Basmo, Claes Næsheim, Jørgen Undertun og Henrik Jacobsen fortsatt arbeidet med prosjektet "Fokus på forebyggende tiltak – gir det lavere DMFT tall for 18 åringer?" Datainnsamling er ferdig, og manuskript for artikkel i et nasjonal fagtidsskrift er under arbeid.

Bivirkningsprosjektet

I 2013, har det ikke vært noen aktivitet i prosjekt om bivirkninger fra amalgam. I desember 2013 kom informasjon om at prosjektet kommer å startes opp i 2014. Prosjektet koordineres av Bivirkningsgruppa ved Uni Helse i Bergen for Helsedirektoratet.

Rus og tannhelse

TKØ har i slutten av året fikk TKØ et oppdrag fra Helsedirektoratet om å lage en utredning om «Effekt av tannbehandlingstilbud til rusavhengige og kartlegging av tannhelseforhold hos personer med kvalifiseringsstønad fra NAV». For å klare dette oppdraget har TKØ involvert tannlege Anne Gimmestad på timebasis i desember. I 2013 er det utarbeidet en prosjektplan og gjennomført en litteraturstudie. For 2014 er Line Schrøder Karlsen tilsatt som prosjektleder i full stilling.

Bidrag til framtidige prosjekt

I løpet av høsten har TKØ gitt faglig veiledning til to kommende prosjekt:

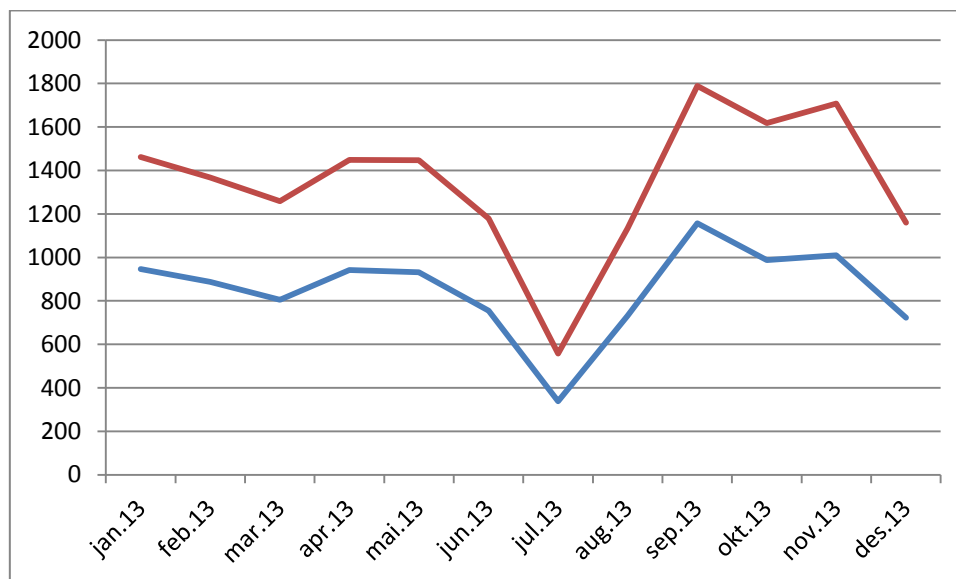
1. «Tannpleier på helsestasjon i Oslo»: Målet med prosjektet er å redusere forekomst av karies hos 5-åringer. TKØ har vært med i planlegging av prosjektet.
2. «Kan tannpleier utgjøre en viktig kompetanse for kommunens arbeid med samhandlingsreformen?». Dette prosjektet drives av Hedmarks fylkeskommune og skal starte våren 2014. TKØ er invitert til å være med i prosjektgruppen.

6. E-læring og nett

TKØs nettside www.tkost.no er fremdeles sentral i formidling av TKØs aktiviteter. Nettsiden har blitt forvaltet av rådgiver/redaktør og e-læringskoordinator i delte stillinger. Det har vært vakanse i stillingen som E-læringskoordinator de fire siste månedene av 2013. Dette har gått ut over aktiviteten og aktualiteten på nettsiden. Høsten 2013 ble det imidlertid gjennomført tilsettingsprosess av ny e-læringskoordinator som startet arbeidsforholdet i januar 2014.

Nyhetsartiklene på nettsiden er meget godt besøkt. Vi ser også at fagfanen har mange klikk. I 2013 har nettsiden blitt tilpasset mobile plattformer og antall brukere på disse viser en jevnt stigende tendens. Det blir stadig flere som abonnerer på TKØs nyhetsbrev og følger TKØ på Facebook og Twitter.

Fig 1. Totalt antall brukere (rød) og unike brukere (blå) av www.tkost.no i 2013

E-læring

Alle TKØs e-læringsprogram er tilgjengelige på <http://www.tkost.no>. Det er fremdeles smittevernprogrammene som er best besøkt. Både TKØs eget program Smittefritt på tannklinikk og programmene til Helse Sørøst, som vi har linket til, har mange klikk. I flere av programmene er det mulig for tannhelsepersonell å gjennomføre kunnskapstester.

I 2013 har TKØ i samarbeid med Tannhelsetjenesten i Østfold utviklet et elektronisk verktøy for å sjekke egen journalføring. Mange har brukt dette.

Et planlagt e-læringsprogram med tema «Tannhelsetjenesten og barnevern» i samarbeid med Universitetet i Oslo har dessverre ikke blitt realisert.

TKØ jobber kontinuerlig med å kartlegge egnede områder for E-læring, finne gode plattformer for disse og utvikle prosjektorganiseringen. Det blir samtidig lagt vekt på god forvaltning og videreutvikling av program vi alt har.

7. Fagutvikling og kursvirksomhet

TKØ har gjennomført følgende arrangementer og kurs i 2013:

- Februar: Introduksjonskurs til klinisk forskning. Varighet 2 dager
- Mai: nettverksmøte for alle kompetansesentrene. Varighet 2 dager.
- Juni: Personalseminar. Varighet 1 dag
- September: Nettverksmøte for kompetansesentrene. Arrangert av TKØ og TKV – Hordaland. Varighet 1 dag.
- September: Nettverksmøte for TOO-prosjektet. Varighet 2 dager.
- November: Nasjonalt forskningsseminar. Varighet 1 dag
- November: Kurs for TOO teamene i region Øst. Varighet 2 dager.
- Desember: Kurs for TOO teamene i region Øst. Varighet 1 dager
- Desember: Personalseminar. Varighet 1 dag.

8. Prosjekt for å utvikle et tilrettelagt tannhelsetilbud til torturoverlevende, overgrepsofsatte og til personer med odontofobi – TOO.

TKØs TOO-prosjekt består av en kompetansedel og en utrednings- og behandlingsdel. TKØ startet med pasientutredning og behandling i 2012. I løpet av 2013 har tilbudet vært bygget ytterligere opp, samtidig som det har brukt mye tid på behandlingsmetode og kunnskapsutvikling.

TKØ har i dag et TOO team. I tillegg er det plassert et lokalt TOO tema i Hedmark/Elverum.

TKØs TOO team består av:

- Tannlege
- Tannhelsesekretær
- Psykolog
- Forsker/tannlege

Fra november 2013 har forsker Tiril Willumsen deltatt i TOO teamet, både med metodeutvikling, kunnskapsoppbygging og pasientutredning/behandling. Dette er gjort for å øke effektiviteten og utviklingen av tilbudet og prosjektet.

TOO teamet i Hedmark består av:

- Tannlege
- Tannhelsesekretær
- Psykolog fra oktober

Pasientbehandling

Pasientbehandlingene er krevende og begge teamene bruker mye tid per pasient. I løpet av 2013 har teamene til sammen behandlet ferdig 24 pasienter. Ved utgangen av 2013 har team Oslo og team Hedmark henholdsvis 20 og 5 personer under behandling. TKØs TOO team påpeker at det er stor variasjon med hensyn til antall timer pr. pasient. Likevel mener teamet at de bruker gjennomsnittlig 10 timer pr. pasient, som er det TOO teamene har lagt seg på nasjonalt.

Et tilbakevendende problem er at flere pasienter kansellerer/ ikke møter opp til timen. Dette til tross for at pasienten i forkant mottar SMS som minner om avtalen. Totalt utgjorde dette 10 pasienter. Frafall fra time/ikke møtt opplever teampersonell også hos de som har startet behandling. Det er gjort konkrete tiltak for å redusere ikke-møtt-andelen.

Administrasjon

Teamene har erfart at det går med mye tid til administrasjon (eksempelvis møter, oppfølging av e-poster, telefoner, avbestillinger, epikrise- og journalskriving). Det brukes også tid til veiledning fra psykolog for tannlegeteamet, men også kollegaveiledning for psykologene i prosjektet.

Flere pasienter

Begge teamene har pr i dag venteliste, henholdsvis 23 (Oslo) og 7 (Hedmark) personer. Det planlegges tiltak for å øke gjennomstrømningen av pasienter og utføre utredningen/behandlingen mer effektivt.

Teamet i Hedmark har foreløpig ikke markedsført tilbudet nevneverdig, dette vurderes i 2014.

Kompetanseheving

Begge teamene har i løpet av 2013 deltatt på diverse samlinger, møter og kurs. Til sammen har de til sammen brukt 49 dager på kurs/kompetansehevende tiltak for personellet i teamene.

Det er i 2013 utarbeidet en nasjonal TOO-manual til teamene. Manualen vil være et viktig verktøy for teamene i hvordan tilbudet utformes.

Team i fylkeskommunene

I siste kvartal av 2013 er det etablert TOO team i Østfold, Akershus, Oppland og Oslo kommune. Til sammen koordinerer TKØ virksomheten for 5 lokale og et sentralt TOO-team. I november og desember 2013 er det gjennomført 3 opplæringsamlinger for alle TOO-teamene i TKØ. De nye teamene starter med pasientbehandling i 2014. De fylkeskommunale teamene blir finansiert av tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet via TKØ og TKØ har rapporteringsansvaret for alle.

9. Drift

Direktør og tidligere konstituert leder, nå rådgiver i ca 40 %, har ivaretatt de fleste administrative funksjoner. Når det gjelder regnskaps- og rapporteringssystemer, lønn og reiseregning og IT tjenester, benyttes Østfold fylkeskommunes tjenester. Personell knyttet til TOO er ansatt i Oslo kommune. Dette medfører en del administrative utfordringer som må følges opp der.

Foruten administrativt arbeid har leder deltatt i en rekke møter og aktiviteter:

- Styremøter og representantskapsmøter
- Styringsdialogmøter med Helsedirektoratet
- Nettverksmøter med Hdir om TOO-prosjektet
- Nettverksmøter med de andre kompetansesentrene
- Samarbeidsmøter med NIOM, NTpF, UiO-Det odontologiske fakultet, RVTS, TAKO-senteret.
- Deltakelse på fylkestannlegemøter
- Møter om lokalisering og utvidelse av TKØ, herunder to møter med Helse- og omsorgsdepartementet.

10. Økonomi

Statlige midler gitt via Helsedirektoratet og fylkeskommunalt tilskudd har finansiert TKØ i 2013.

Fylkeskommunene/Oslo kommune har bidratt med midler til etterutdanning, e-læring og nettsted, styre og representantskap, mens staten har bidratt til drift, utvikling og etablering av TKØ, samt forskningsaktiviteten. Staten finansierer TOO-prosjektet.

TKØ hadde 2013 små inntekter fra kursavgifter og foredragsvirksomhet.